Kulturutskottets betänkande 1978/79: 24

med anledning av propositionen 1978/79: 100 såvitt gäller anslag till kulturändamål och internationellt-kulturellt samarbete jämte motioner

DRIFTBUDGETEN

Kulturändamål

Allmänna kulturändamål

1. **Statens kulturråd: Förvaltningskostnader.** Regeringen har i propositionen 1978/79: 100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) under punkten B 1 (s. 18–21) föreslagit riksdagen att till Statens kulturråd: Förvaltningskostnader för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 9 269 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 1287 av Gösta Bohman m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, med hänvisning till vad som anförts i motionen 1978/79: 1108 yrkas att riksdagen

1. anhåller att regeringen gör en utvärdering och en översyn av statens kulturråd,

2. uttalar att statens kulturråd skall ta kvalitetshänsyn i sin verksamhet,

1978/79: 1298 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen till Statens kulturråd: Förvaltningskostnader för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 11 011 935 kr. (yrkande 1).

Utskottet

Enligt det beslut som riksdagen nyligen fattat med anledning av finansutskottets betänkande 1978/79: 20 är det i nuvarande ekonomiska läge ofrånkomligt att stor återhållsamhet visas i fråga om förslag till anslagshöjningar. Detta har utskottet beaktat såväl vid behandlingen av nu förevarande anslag som vid bedömningen av olika motionsvis framförda och i det följande redovisade förslag om ökade medelsanvisningar. Utskottet, som konstaterar att det i propositionen föreslagna anslaget till kulturrådets förvaltningskostnader ger utrymme bl. a. för en viss personalförstärkning, kan mot den angivna bakgrunden inte tillstyrka yrkande 1 i motionen 1978/79: 1298.

Vad beträffar det i motionen 1978/79: 1287 framförda yrkandet om en utvärdering och översyn av verksamheten vid statens kulturråd får utskottet först framhålla att rådet ännu inte varit i verksamhet mer än knappt fem år. Den verksamhetsperiod som rådet har bakom sig måste naturligen i hög grad ha haft karaktär av ett uppbyggnadsskede under vilket rådet fortlöpande övervägt sina arbetsformer. Utskottet förutsätter att rådet även fortsättningsvis prövar hur verksamheten bäst skall bedrivas för att rådet skall kunna fylla sin uppgift. Utskottet avstyrker motionen 1978/79: 1287, yrkande 1.

Den i samma motion aktualiserade frågan om kravet på kvalitet i kulturverksamheten diskuterades ingående vid behandlingen av 1974 års kulturproposition. Kulturutskottet betonade därvid i betänkandet KrU 1974: 15 de stora svårigheter som det erbjuder att i ett begränsat antal kortfattat formulerade punkter ange målen för den statliga kulturpolitiken. Det var därför enligt utskottets uppfattning helt naturligt att synpunkter med vidsträckt giltighet inom det kulturpolitiska området inte kommit till direkt uttryck i de i propositionen föreslagna målformuleringarna. Vad särskilt beträffade kravet på kvalitet i konstnärliga sammanhang konstaterade utskottet att detta krav låg bakom åtskilliga ståndpunktstaganden i propositionen utan att det givits "målkaraktär". Utskottet framhöll särskilt de svårigheter i fråga om bedömningskriterier m. m. som alltid är förknippade med kvalitetsbedömningar på konstnärliga områden.

Utskottet finner det uppenbart att kulturrådet i olika sammanhang skall ta hänsyn till kvalitetssynpunkter men vill samtidigt – i anslutning till det nyss refererade uttalandet vid 1974 års riksdag – framhålla att det är svårt att ange i vilken omfattning ett kvalitetsbegrepp skall läggas till grund för ståndpunktstaganden. Utskottet anser inte att det finns någon anledning för riksdagen att göra det i yrkande 2 i motionen 1978/79: 1287 föreslagna, allmänt hållna uttalandet om kvalitetshänsyn. Detta yrkande avstyrks alltså.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionen 1978/79: 1298, yrkande 1, till *Statens kulturråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 9 269 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1287, yrkandena 1 och 2.

2. **Statens kulturråd: Utrednings-, utvecklings- och informationsverksamhet.** Regeringen har under punkten B 2 (s. 21–22) föreslagit riksdagen att till Statens kulturråd: Utrednings-, utvecklings- och informationsverksamhet för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 3 117 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 1289 av Ingrid Diesen m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen till Statens kulturråd: Utrednings-, utvecklings- och informationsverksamhet för budgetåret 1979/80 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 150 000 kr. minskat anslag av 2 967 000 kr. (yrkande 1),

1978/79: 1298 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen till Statens kulturråd: Utrednings-, utvecklings- och informationsverksamhet för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 3 824 000 kr. (yrkande 2).

Utskottet

I propositionen föreslås en höjning av detta anslag med 1 738 000 kr. En väsentlig del av detta belopp beror dock på att medel beräknats för utgiftsändamål som tidigare tillgodosetts under kulturrådets förvaltningsanslag. Enligt vad utskottet inhämtat innebär förslaget i propositionen, om man bortser från överföringen, en höjning med 978 000 kr. Vid anslagsavvägningen har enligt propositionen särskilt beaktats behovet av ökade medel för rådets utvecklingsverksamhet – bl. a. projekten Kultur i arbetslivet och Kultur i boendemiljön – och för rådets informationsverksamhet.

I motionen 1978/79: 1289 uttalas den uppfattningen att den föreslagna anslagshöjningen är alltför kraftig. Motionärerna anser att en minskning kan ske av medlen till informations- och utvecklingsverksamhet och föreslår därför en anslagssänkning med 150 000 kr.

En motsatt uppfattning redovisas i motionen 1978/79: 1298 i vilken yrkas en höjning av anslaget med 707 000 kr. till det av kulturrådet föreslagna beloppet 3 824 000 kr.

Utskottet finner inte skäl tillstyrka vare sig den i motionen 1978/79: 1289 förslagna anslagssänkningen eller den i motionen 1978/79: 1298 föreslagna anslagshöjningen. Utskottet ansluter sig till den bedömning av medelsbehovet som gjorts i propositionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionerna 1978/79: 1289, yrkande 1, och 1978/79: 1298, yrkande 2, till *Statens kulturråd: Utrednings-, utvecklings- och informationsverksamhet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 3 117 000 kr.

3. **Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 3 (s. 22–24) och hemställer

1. att riksdagen antar ett inom utbildningsdepartementet upprättat

och i propositionen som bilaga 12.1 intaget förslag till lag om ändring i lagen (1976: 1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde,

2. att riksdagen till *Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett anslag av 19 903 000 kr.

4. **Bidrag till särskilda kulturella ändamål.** Regeringen har under punkten B 5 (s. 29–30) föreslagit riksdagen att till Bidrag till särskilda kulturella ändamål för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 5 374 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 608 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att till Bidrag till särskilda kulturella ändamål anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 850 000 kr. minskat reservationsanslag av 4 524 000 kr.,

1978/79: 1929 av Per Olof Sundman (c) vari yrkas att riksdagen från reservationsanslaget Bidrag till särskilda kulturella ändamål anvisar

1. till Stockholms universitet för budgetåret 1979/80 ett extra anslag av 450 000 kr. för inrättande och finansiering av ett baltiskt institut vid universitetet,

2. till nuvarande Baltiska institutet för budgetåret 1979/80 ett anslag av 375 000 kr. för institutets basorganisation, för anställning av personal och för driftkostnader.

Utskottet

I motionen 1978/79: 608 uttalas att den betydande höjning av detta anslag som föreslås i propositionen är anmärkningsvärd i synnerhet som några särskilda motiv inte redovisats. Motionärerna framhåller att de i andra motioner framfört angelägna förslag om ökade anslag till folkrörelsernas kulturverksamhet och att det mot den bakgrunden är motiverat att begränsa höjningen av förevarande anslag. Motionärerna föreslår en sänkning med 850 000 kr. i förhållande till förslaget i propositionen.

Utskottet får med anledning av denna motion redovisa följande.

Det i propositionen föreslagna anslagsbeloppet 5 374 000 kr. är 1 557 000 kr. mer än som anvisats för innevarande budgetår. Eftersom vissa utgiftsändamål föreslås i fortsättningen bli tillgodosedda under andra anslag är den reella höjningen ännu större. Det är sålunda fråga om en betydande resursförstärkning, och detta sammanhänger, enligt vad utskottet inhämtat, med att behållningen av de särskilda lotterier som årligen anordnas till förmån för konst, teater och andra kulturella ändamål på senare år legat

betydligt lägre än tidigare. Regeringens möjligheter att anvisa lotterimedel till investeringar inom kulturområdet har därmed minskat. Det är bl. a. mot denna bakgrund som man bör se förslaget om en höjning av förevarande anslag.

Med hänsyn till det nu anförda anser utskottet inte att det finns någon anledning att föreslå någon anslagsminskning. Utskottet avstyrker alltså motionen 1978/79: 608. Utskottet tillstyrker att riksdagen anvisar det i propositionen föreslagna beloppet 5 374 000 kr.

De i motionen 1978/79: 1929 framförda yrkandena innebär inte förslag om någon höjning av anslaget men däremot att genom beslut av riksdagen medel inom anslagets ram skall reserveras dels för det nuvarande Baltiska institutet, dels för inrättande av ett nytt baltiskt institut vid Stockholms universitet. De belopp som föreslås reserverade är 375 000 kr. resp. 450 000 kr.

Utskottet får erinra om att det under anslaget regelmässigt beräknas medel dels till olika ändamål inom kulturområdet för vilka bidragsbehovet är regelbundet återkommande, dels för tillgodoseende av nya behov och för stöd till nya initiativ, varigenom utveckling och förnyelse av kulturlivet främjas. Utskottet anser inte att riksdagen har underlag för ett beslut om att medel ur anslaget skall reserveras för det nuvarande Baltiska institutet. Vad beträffar ett nytt baltiskt institut vid Stockholms universitetet är detta inte ett bidragsändamål som hör hemma under förevarande anslag. Utskottet avstyrker alltså motionen 1978/79: 1929.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionen 1978/79: 608 till *Bidrag till särskilda kulturella ändamål* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 5 374 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1929.

5. **Bidrag till samisk kultur.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 6 (s. 30) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till samisk kultur* för budgetåret 1979/80 anvisar ett anslag av 1 450 000 kr.

6. **Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet.** Regeringen har under punkten B 7 (s. 31–41) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i propositionen 1978/79: 100 förordats om överförande av Synskadades riksförbunds bibliotek till statligt huvudmannaskap,

2. till Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 12 428 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 1302 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari yrkas att riksdagen beslutar att med godkännande av vad i övrigt föreslås till Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av ytterligare 2 817 000 kr. till Synskadades riksförbunds bibliotek och 296 000 kr. till framställning av punktskriftsböcker eller tillsammans under denna titel ett anslag av 16 123 000 kr.,

1978/79: 1315 av Catarina Rönnung (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att i utredningen angående förbättrad talboksservice för synsvaga även de lässvagas problem beaktas.

Utskottet

I propositionen redovisas ett av en särskild arbetsgrupp framlagt förslag rörande förändring av huvudmannaskapet för Synskadades riksförbunds biblioteksverksamhet. I anslutning till detta förslag förordas att staten skall överta hela ansvaret för riksförbundets biblioteksverksamhet och för den till biblioteket knutna studielitteratursektionen. Folkbildningssektionens verksamhet anses däremot även i fortsättningen böra bedrivas av förbundet. Det förutsätts att en särskild organisationskommitté skall svara för visst ytterligare utredningsarbete som ansetts nödvändigt för att en ändamålsenlig organisation av talboksförsörjningen skall komma till stånd.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om överförande av Synskadades riksförbunds bibliotek till statligt huvudmannaskap.

I motionen 1978/79: 1315 påpekas att det finns ett betydande antal människor som trots att de har tillräcklig synskärpa har stora lässvårigheter som starkt hämmar deras läsförmåga och läsintresse. För dessa läshandikappade skulle man relativt snabbt kunna åstadkomma en betydlig lättnad genom att ställa talboksresurser till förfogande. I det kommande utredningsarbetet angående förbättrad talboksservice för synsvaga bör därför enligt motionären även de lässvagas problem beaktas.

Utskottet finner det i hög grad angeläget att man söker hjälpa de "lässvaga" att reducera och helst övervinna sina lässvårigheter. Utskottet har inhämtat att en viss utvidgad försöksverksamhet med utlåning av talböcker till denna handikappgrupp genomförts. Problemet har alltså uppmärksammats. Utskottet räknar med att det ägnas fortsatt uppmärksamhet och att man därvid beaktar även de upphovsrättsliga och organisatoriska aspekterna. Någon särskild framställning till regeringen i denna fråga anser utskottet därför inte behövlig. Utskottet avstyrker således motionen 1978/79: 1315.

Utskottet ansluter sig till den bedömning av medelsbehovet under anslaget som gjorts i propositionen och avstyrker alltså även motionen 1978/79: 1302.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner vad i propositionen 1978/79: 100 förordats om överförande av Synskadades riksförbunds bibliotek till statligt huvudmannaskap,
2. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionen 1978/79: 1302 till *Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett anslag av 12 428 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1315.

7. **Bidrag till konstnärer m. m.** Regeringen har under punkten B 8 (s. 41–43) föreslagit riksdagen att till Bidrag till konstnärer m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 25 049 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 896 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bildkonstnärsfond,

1978/79: 1301 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari yrkas att riksdagen beslutar att till Bidrag till konstnärer m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 33 025 000 kr.,

1978/79: 1319 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen till Bidrag till konstnärer m. m. anvisar ett i förhållande till propositionen med 4 500 000 kr. förhöjt belopp för stöd till produktion av film som är avsedd att i första hand distribueras på annat sätt än genom vanliga biografer (yrkande 2).

Till stöd för det i motionen 1978/79: 896 framförda yrkandet har anförts i huvudsak följande.

Kulturarbetarnas organisationer har, framför allt genom Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS), drivit kravet att upphovsmännen i första hand skall ersättas för samhällets nyttjande av deras verk eller prestationer. Exempel på en sådan lösning utgör biblioteks- och talboksersättningarna genom Sveriges författarfond. Bildkonstnärerna har genom sin fackliga organisation (KRO), med KLYS' stöd, krävt gottgörelse för det offentliga utnyttjandet av deras verk och att denna ersättning skulle tillföras en bildkonstnärsfond.

I statliga sammanhang utgår ersättning till konstnärerna vid utställningar endast om konstnärerna själva äger sina verk. Statens utställningsverksamhet sker emellertid huvudsakligen med verk som inte ägs av konstnärerna. Riksdagen konstaterade 1976 att det var rimligt att konstnärerna ersattes för det offentliga bruket av verk som inköpts, i likhet med vad som gäller för den av samhället accepterade ersättningen till författarna för den

offentliga utlåningen av inköpta böcker. Den av riksdagen begärda utredningen om ett beräkningsunderlag för en visningsersättning har ännu inte resulterat i något förslag.

Vid tillkomsten av konstnärsnämnden angav dåvarande statsrådet att han mot bakgrund av bildkonstnärernas krav om en visningsersättning avsåg att tillgodose detta genom att i andra former ställa medel till bildkonstnärernas förfogande. Dessa andra former innebar en väsentlig uppräkning av anslagen för stipendier eller konstnärsbidrag till den konstnärsnämnd som inrättades 1976.

Konstnärsnämnden har nu arbetat i snart tre år och man kan därför peka på vissa erfarenheter. Det kan inte anses tillfredsställande att bildkonstnärerna årligen skall behöva förhandla med andra intressegrupper, som delvis förväntas ha sin huvudförsörjning av anställning, om sin andel av nämndens medel, då denna enligt 1976 års propositionstext till en betydande del avser en gottgörelse "i andra former" för det offentliga nyttjandet av deras verk. Det ställer givetvis också de andra grupperna i en svår situation, nämligen att både vara solidariska med bildkonstnärerna och att tillvarata sina egna gruppers intressen vid fördelningen. Belysande för arbetet inom nämnden är att hälften av ansökningarna gäller bildkonstnärer (ca 1 600) och att dessa skall behandlas av endast fem konstnärsledamöter. Den andra hälften av ansökningarna behandlas av 25 ledamöter.

Vi finner att såväl praktiska som principiella skäl talar för att bryta ut bildkonstnärerna ur konstnärsnämnden och bilda en särskild bildkonstnärsfond. Medlen i en sådan fond bör avse det av riksdagen beslutade anslaget till konstnärsnämnden i den del som avser stödet till bildkonstnärerna och utgör en kollektiv gottgörelse eller ersättning för samhällets utnyttjande av bildkonst. Det bör i princip ankomma på en fondstyrelse att utforma förslag till bidragstyper.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till konstruktion av en bildkonstnärsfond i enlighet med vad vi här föreslagit.

Utskottet

För innevarande budgetår har under detta anslag anvisats bl. a. 1 milj. kr. till försöksverksamhet med projektbidrag till produktion av film som är avsedd att distribueras på annat sätt än genom de vanliga biograferna. För nästa budgetår föreslås i propositionen en höjning av detta belopp med 500 000 kr., medan för övriga ändamål under anslaget, dvs. konstnärsbidrag och projektbidrag till andra ändamål än film, föreslås en höjning med 1 217 000 kr.

Kritiska synpunkter på de ställningstaganden i olika filmfrågor som redovisas i propositionen har framförts i motionen 1978/79: 1319. Motionärerna anser bl. a. att tillräckligt intresse inte visats för frågan hur den svenska film som vänder sig till en publik utanför biograferna skall få sina krav på mångfald tillgodosedda och inte heller för frågan hur en ny filmargeneration skall få tillfälle att utvecklas. I motionen föreslås en höjning med 4 500 000 kr. av det belopp som i propositionen beräknats till produktion av film som är avsedd att distribueras på annat sätt än genom de vanliga biograferna.

Utskottet far erinra om att det projektstöd till viss filmproduktion som motionärerna vill ha höjt tillkom genom beslut av riksdagen förra året och att medelsanvisningen för ändamålet nu i propositionen föreslås öka med 50 procent. Någon ytterligare ökning kan utskottet inte tillstyrka i nu förevarande sammanhang. Utskottet avstyrker motionen 1978/79: 1319, yrkande 2, men vill samtidigt nämna att regeringen i propositionen 1978/79: 143 om barn och kultur tagit upp frågan om särskilda statliga insatser för barnfilm och att utskottet i samband med behandlingen av denna proposition kommer att ta upp även andra filmstödsfrågor. Utskottet avstyrker också motionen 1978/79: 1301 till den del det i denna motion framställda yrkandet gäller en höjning av delposten projektbidrag till produktion av film.

Med hänvisning till den erinran som utskottet under punkten 1 gett om kravet på återhållsamhet i fråga om utgiftsökningar avstyrker utskottet motionen 1978/79: 1301 även till den del den avser en ytterligare höjning av anslaget Bidrag till konstnärer m. m.

Som framgått av det föregående pågår f. n. en utredning vars uppgift är att klarlägga möjligheterna att konstruera ett system som ger bildkonstnärerna ersättning för att verk som inte längre är i upphovsmannens ägo visas offentligt. Utskottet vill ånyo framhålla vikten av att detta utredningsarbete, som gäller en för konstnärskåren mycket viktig angelägenhet, bedrivs så snabbt som möjligt. Vid den framtida prövningen av det förslag som utredningen förutsätts lägga fram bör även tanken på inrättande av en bildkonstnärsfond prövas. Vad utskottet nu med anledning av motionen 1978/79: 896 anfört om ersättning till bildkonstnärerna bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande frågan om en höjning av det belopp som i propositionen beräknats till projektstöd till film med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionerna 1978/79: 1301 och 1978/79: 1319, yrkande 2, båda motionerna såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall anvisas 1 500 000 kr.,
2. att riksdagen beträffande anslagsbeloppet med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionerna 1978/79: 1301 och 1978/79: 1319, yrkande 2, båda motionerna såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till konstnärer m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 25 049 000 kr.,
3. att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motionen 1978/79: 896 anfört om ersättning till bildkonstnärerna.

8. **Inkomstgarantier för konstnärer.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 9 (s. 44) och hemställer

att riksdagen till *Inkomstgarantier för konstnärer* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 4 375 000 kr.

9. **Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.** Regeringen har under punkten B 10 (s. 44–48) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i propositionen 1978/79: 100 anförts om bibliotekersättningens grundbelopp,

2. till Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 31 670 000 kr.

Motionen

I motionen 1978/79: 1871 av Per Olof Sundman m. fl. (c) yrkas, såvitt nu är i fråga,

1. att riksdagen beslutar om en höjning av bibliotheksersättningens grundbelopp med 2 öre till 30 öre per hemlån fr. o. m. den 1 januari 1979,

2. att riksdagen beslutar att till ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m. anvisa ett med 1 milj. kr. förhöjt förslagsanslag av 32 670 000 kr.,

3. att riksdagen uttalar sig för att framtida höjningar av bibliotheksersättningen relateras till den allmänna löne- och inkomstutvecklingen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om individuellt beräknad översättarpenning (yrkande 5).

Utskottet

Regeringens förslag i fråga om bibliotheksersättningens grundbelopp innebär att de belopp av statsmedel som förs över till författarfonden den 1 januari 1979 skall höjas på följande sätt. Beloppen för originalverk höjs från 28 till 29 öre för hemlån och från 112 till 116 öre för referensexemplar och beloppen för översatta verk från 14 till 14,5 öre för hemlån och från 56 till 58 öre för referensexemplar. Det förutsätts att det skall ankomma på regeringen att efter överläggningar med berörda upphovsmannaorganisationer besluta om reglerna för bestämning av författarpenning.

I motionen 1978/79: 1871 hävdas den uppfattningen att de medel ur förevarande anslag som tillförs författarna skall betraktas som ersättning och inte som stöd. Motionärerna anser att denna tanke numera är väl etablerad och framhåller att det enligt deras uppfattning varit principiellt felaktigt att man vid behandlingen av propositioner och motioner angående bibliotheksersättningen främst tagit hänsyn till de statliga resurserna och vägt anslaget till bibliotheksersättning mot andra insatser inom kultursek-

torn. Motionärerna anser att biblioteksersättningen till sin storlek bör följa den allmänna löne- och inkomstutvecklingen och att denna princip bör slås fast av riksdagen (yrkande 3).

Författarfondens styrelse och Författarförbundet har i sina anslagsframställningar föreslagit en höjning av grundbeloppet, dvs. det belopp som utgår för hemlån av svensk skönlitteratur, från nuvarande 28 öre till 34 resp. 36 öre. Övriga belopp förutsätts därvid på sedvanligt sätt höjda i motsvarande mån. Motionärerna anser att en höjning av denna storleksordning är väl motiverad men har efter ingående överväganden och med hänsyn till den allmänna ekonomiska situationen och övriga förstärkningar inom den allmänna kultursektorn som föreslås i budgetpropositionen nöjt sig med att föreslå en höjning med endast 1 öre utöver vad som föreslås i propositionen. Kostnaden härför har beräknats till 1 milj. kr.

Utskottet vill till en början erinra om att storleken av de belopp som årligen tillförs författarfonden av statsmedel påverkas både av grundbeloppens storlek och av förändringar i antalet hemlån och i antalet referensexemplar i biblioteken. Motionärernas uppfattning synes vara att anknytningen till den allmänna löne- och inkomstutvecklingen skall åstadkommas genom successiva förändringar i grundbeloppens storlek. Detta innebär att sådana förändringar i fråga om de belopp som tillförs författarfonden som beror på ändringar i antalet hemlån resp. antalet referensexemplar skall anses bero på att upphovsmännens ersättningsberättigade prestationer ökat eller – i förekommande fall – minskat.

Utskottet kan inte tillstyrka någon höjning av ersättningsbeloppen utöver vad som föreslagits i propositionen. Utskottet avstyrker alltså yrkande 1 i motionen 1978/79: 1871 och därmed också yrkande 2 i samma motion om en höjning av anslaget med 1 milj. kr. utöver det belopp som föreslagits i propositionen.

Vad beträffar det i yrkande 3 i motionen föreslagna uttalandet om att framtida höjningar skall relateras till den allmänna löne- och inkomstutvecklingen får utskottet framhålla att riksdagen, då den gång efter annan höjt biblioteksersättningens grundbelopp, givetvis gjort detta mot bakgrund av den vid varje tillfälle aktuella löne- och inkomstutvecklingen. Vad motionärerna åsyftar synes emellertid vara införande av en automatiskt verkande indexregel. Utskottet kan inte tillstyrka att riksdagen gör något uttalande av den i motionen önskade innebörden.

De belopp för översatta verk som enligt nuvarande regler tillförs författarfonden går i sin helhet till fondens s. k. fria del. Någon motsvarighet till den individuella författarersättningen – författarpenningen – finns alltså inte för översättarnas del. Författarfondens styrelse har planerat en försöksverksamhet med individuella översättarersättningar. Förslaget härom har i propositionen föranlett ett uttalande om att ett eventuellt införande av nya statistiskt beräknade ersättningar inte bör ske i snabbare takt än ökade resurser medger. Det har i propositionen förutsatts att eventuella försöks-

verksamheter föregås av en fullständig redovisning för regeringen av uppläggning och kostnader.

I motionen 1978/79: 1871 uttalas att önskemålen om införande av individuellt beräknade översättarpenningar är väl motiverade. Motionärerna anser det minst sagt angeläget att den fortsatta utvecklingen av biblioteksersättningen får en sådan omfattning att författarfonden snarast får möjligheter att förverkliga detta mål. Denna uppfattning bör riksdagen enligt motionen som sin mening ge till känna för regeringen.

Utskottet konstaterar att författarfondens styrelse själv angivit att en försöksverksamhet med översättarpenningar kommer att minska möjligheterna att dela ut arbets- och resestipendier ur fondens fria del. I likhet med föredragande statsrådet ser utskottet häri ett avgörande skäl mot den föreslagna försöksverksamheten. Utskottet kan inte tillstyrka att riksdagen gör ett principiellt uttalande i denna fråga av den innebörd som föreslås i motionen 1978/79: 1871. Yrkande 5 i denna motion avstyrks därför.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionen 1978/79: 1871, yrkande 1, godkänner vad i propositionen anförts om biblioteksersättningens grundbelopp,
2. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionen 1978/79: 1871, yrkande 2, till *Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 31 670 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1871, yrkande 3,
4. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1871, yrkande 5.

Teater, dans och musik

10. **Bidrag till Svenska riksteatern.** Regeringen har under punkten B 11 (s. 64–67) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Svenska riksteatern för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 72 448 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 617 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för inrättande av en fast finsk teaterscen i Sverige och hemställer hos regeringen om förslag härom.

1978/79: 2151 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari, såvitt nu är i fråga, med hänvisning till vad som anförts i motionen 1978/79: 2148 yrkas att riksdagen beslutar om ett tilläggsanslag på 4 milj. kr. till en finsk institutionsteater (yrkande 1).

Utskottet

Det i propositionen framlagda förslaget till medelsanvisning under detta anslag föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Vad beträffar det i motionen 1978/79: 617 framställda yrkandet om en fast finskspråkig teaterscen i Sverige får utskottet erinra om att ett i princip mycket positivt uttalande i denna fråga gjordes i förra årets budgetproposition. Därvid betonades emellertid samtidigt att det på många olika sätt är en komplicerad uppgift att inrätta en särskild finskspråkig ensemble här i Sverige. Frågan härom ansågs behöva övervägas ytterligare. Utskottet som vill erinra om att medel finns anvisade både till finsk gästspelsverksamhet och till finsk amatörteater i Sverige anser inte att riskdagen har underlag för ett ställningstagande enligt yrkandet i motionen 1978/79: 617, som därför avstyrks. Härav följer att utskottet avstyrker även motionen 1978/79: 2151 såvitt nu är i fråga.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till Svenska riksteatern* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 72 448 000 kr.,
2. att riksdagen
   a. avslår motionen 1978/79: 2151, yrkande 1,
   b. avslår motionen 1978/79: 617.

11. **Bidrag till Operan och Dramatiska teatern.** Regeringen har under punkten B 12 (s. 67–70) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Operan och Dramatiska teatern för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 136 320 000 kr.

Motionen

Med hänvisning till vad som anförts i motionen 1978/79: 1108 yrkas i motionen 1978/79: 1287 av Gösta Bohman m. fl. (m), såvitt nu är i fråga, att riksdagen uttalar att Dramatiska teaterns och Operans riksansvar att vårda den klassiska repertoaren inte får eftersättas (yrkande 3).

Utskottet

Enligt bestämmelser som meddelats av regeringen den 30 juni 1977 åligger det både Operan och Dramatiska teatern att i sin verksamhet beakta de mål som fastställts för den statliga kulturpolitiken. Ett av dessa mål innebär att garantera att äldre tiders kultur tas till vara och levandegörs. Då utskottet utgår från att detta beaktas finns det enligt utskottets mening inte anledning för riksdagen att göra det i motionen 1978/79: 1287 önskade uttalandet om att de båda teatrarnas ansvar i fråga om vården av den klassiska repertoaren inte får eftersättas. Utskottet avstyrker därför nämnda motionsyrkande.

Utskottet har ingen erinran mot den i propositionen föreslagna medelsanvisningen under förevarande anslag.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen till *Bidrag till Operan och Dramatiska teatern* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 136 320 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1287, yrkande 3.

12. **Rikskonsertverksamhet.** Regeringen har under punkten B 13 (s. 70–73) föreslagit riksdagen att till Rikskonsertverksamhet för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 30 419 000 kr.

Motionen

I motionen 1978/79: 2131 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga, att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag om former för ett statligt kulturpolitiskt ansvarstagande i vad gäller grammofonskiveproduktionen (yrkande 4).

Utskottet

Den i propositionen föreslagna medelsanvisningen under förevarande anslag tillstyrks av utskottet.

Vad beträffar motionen 1978/79: 2131 får utskottet erinra om att resultatet av en inom statens kulturråd verkställd utredning om statens stöd till fonogramverksamhet kan väntas föreligga inom kort. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet det i motionen framförda yrkandet att riksdagen hos regeringen skall hemställa om förslag om former för ett statligt kulturpolitiskt ansvarstagande i vad gäller grammofonskiveproduktionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Rikskonsertverksamhet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 30 419 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 2131, yrkande 4.

13. **Regionmusiken.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 14 (s. 73–76) och hemställer

att riksdagen till *Regionmusiken* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 67 389 000 kr.

14. **Regionmusiken: Inköp av musikinstrument.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 15 (s. 76) och hemställer

att riksdagen till *Regionmusiken: Inköp av musikinstrument* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 800 000 kr.

15. **Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.** Regeringen har under punkten B 16 (s. 76–80) föreslagit riksdagen att till Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 135 989 000 kr.

Motionen

I motionen 1978/79: 726 av Gunnar Nilsson m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga, att riksdagen beslutar att till Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 572 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 136 561 000 kr. (yrkande 1).

Utskottet

För nästa budgetår föreslås i propositionen bl. a. att antalet grundbelopp skall öka med 30 för teaterinstitutioner och med 5 för musikinstitutioner samt att därutöver medel skall beräknas motsvarande ett teatergrundbelopp för de regionala skådebanorna.

I motionen 1978/79: 726 uttalas att Skådebanan bör ges bättre möjligheter än hittills att vidareutveckla sin verksamhet. Motionärerna anser att antalet grundbelopp för de regionala skådebanorna bör öka från 58 till 69 eller med tio mer än som föreslagits i propositionen. För detta ändamål bör det i propositionen föreslagna anslagsbeloppet enligt motionen höjas med 572 000 kr.

Med hänsyn till den återhållsamhet i fråga om utgiftsökningar som är nödvändig i nuvarande ekonomiska läge anser utskottet inte att riksdagen bör gå utöver den i propositionen föreslagna medelsanvisningen. Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen beträffande förevarande anslag och avstyrker motionen 1978/79: 726, yrkande 1.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionen 1978/79: 726, yrkande 1, till *Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 135 989 000 kr.

16. **Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper.** Regeringen har under punkten B 17 (s. 80–82) föreslagit riksdagen att till Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 14 400 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 618 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att anslaget Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper i förhållande till

propositionens förslag höjs med 16 000 000 kr. och fastställs till 30 400 000 kr. (yrkande 1),

1978/79: 1304 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari yrkas att riksdagen beslutar att till Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 16 900 000 kr. med rätt för regeringen att återkomma med begäran om nödvändiga tilläggsanslag.

Utskottet

I propositionen uttalas att de fria grupperna måste tillförsäkras bättre och stabilare ekonomiska villkor för att även i fortsättningen kunna göra viktiga insatser i det kulturpolitiska utvecklingsarbetet. Mot den bakgrunden föreslås en anslagshöjning med 4 milj. kr. Det förutsätts att kulturrådet vid fördelningen av anslaget särskilt skall beakta de yrkesmässigt verksamma gruppernas behov. I propositionen anmäls också att en översyn av de regler som nu gäller för fördelning av bidrag till de fria grupperna pågår inom kulturrådet och att rådet räknar med att resultatet av denna översyn skall kunna läggas till grund för anslagsframställningen för budgetåret 1980/81.

Det i propositionen föreslagna anslagsbeloppet är enligt motionen 1978/79: 618 fullkomligt otillräckligt. I avvaktan på att stödet till de fria grupperna får en ny konstruktion måste deras aktuella behov enligt motionen täckas i en helt annan omfattning än som föreslås i propositionen. Anslaget föreslås höjt med 16 milj. kr. utöver förslaget i propositionen.

Även i motionen 1978/79: 1304 föreslås en avsevärd höjning av anslaget till de fria grupperna nämligen med 2,5 milj kr. till 16,9 milj. kr. "med rätt för regeringen att återkomma med begäran om nödvändiga tilläggsanslag".

Förslaget i propositionen innebär en väsentlig höjning av stödet till de fria grupperna. Det bör också framhållas att förslag i propositionen om ökade medelsanvisningar till arrangerande musikföreningar, till centrumbildningar och till kulturprogram i föreningslivet innebär förbättringar i de fria gruppernas arbetsmöjligheter. Utskottet tillstyrker att anslaget höjs enligt förslaget i propositionen och avstyrker alltså motionerna 1978/79: 618, yrkande 1, och 1978/79: 1304.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionerna 1978/79: 618, yrkande 1, och 1978/79: 1304 till *Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 14 400 000 kr.

17. **Musikaliska akademien.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 18 (s. 82–84) och hemställer

1. att riksdagen antar ett inom utbildningsdepartementet upprättat

och vid propositionen som bilaga 12.2 fogat förslag till lag om ändring i lagen (1976: 1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde,

2. att riksdagen till *Musikaliska akademien* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 3 650 000 kr.

18. **Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet.** Regeringen har under punkten B 19 (s. 84–87) föreslagit riksdagen att till Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 7 422 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 613 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen anhåller att statens kulturråd får i uppdrag att kartlägga den folkliga dans- och musikverksamheten i syfte att forma stödåtgärder i linje med samhällets kulturpolitiska mål,

2. att riksdagen beslutar att till Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 150 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 7 572 000 kr., varvid anslagsposten 7 skall uppgå till 502 000 kr.,

1978/79: 726 av Gunnar Nilsson m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen beslutar att till Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 90 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 7 512 000 kr., varvid anslagsposten 1 skall uppgå till 1 010 000 kr. (yrkande 2),

1978/79: 2131 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att anslaget B 19 Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet delposten 6 Arrangerande musikföreningar höjs med 2 475 000 kr. och utgår med 3 955 000 kr. (yrkande 1).

Förevarande anslag föreslås i propositionen höjt med 1 648 000 kr. till 7 422 000 kr. Det förutsätts fördelat på åtta olika anslagsposter av vilka tre på nedan angivet sätt berörs av motionsvis framställda yrkanden om anslagshöjningar.

Anslagsposten 1 Stiftelsen Riksskådebanan som i propositionen beräknas höjd med 132 000 kr. till 920 000 kr. föreslås i motionen 1978/79: 726 höjd med ytterligare 90 000 kr. Förslaget härom sammanhänger med det i samma motion framställda yrkandet om förstärkning av medelsanvisningen till de regionala skådebanorna som utskottet behandlat under punkten 15 i det föregående.

Anslagsposten 6 Arrangerande musikföreningar som i propositionen

beräknas höjd med 535 000 kr. till 1 380 000 kr. bör enligt motionen 1978/79: 2131 höjas med ytterligare 2 475 000 kr. i syfte att öka möjligheterna för kulturarbetarna att få tillräckligt med arbetstillfällen.

Anslagsposten 7 Teater- och musikorganisationer m. m. som i propositionen beräknas höjd med 7 000 kr. föreslås i motionen 1978/79: 613 höjd med 150 000 kr. Som skäl för denna höjning har framhållits att intresset för folklig dans och musik har vuxit mycket och att det belopp av 120 000 kr. som under denna anslagspost är avsett som bidrag till Samarbetsnämnden för folklig dans visat sig vara otillräckligt för att möta det allt större behovet av utvecklingsarbete på området.

Utskottet

Det är ett glädjande faktum att intresset för folklig dans och musik stigit mycket snabbt under senare år. Utskottet anser det önskvärt att kulturrådet får det i motionen 1978/79: 613 angivna uppdraget och tillstyrker därför yrkande 1 i denna motion.

Utskottet, som i det föregående tillstyrkt regeringens förslag i fråga om stödet till de regionala skådebanorna, ansluter sig till regeringens ståndpunkt även i fråga om stödet till Riksskådebanan. Utskottet avstyrker alltså motionen 1978/79: 726, yrkande 2.

Vad beträffar anslagsposten Arrangerande musikföreningar konstaterar utskottet att förslaget i propositionen innebär en höjnig med mer än 60 procent. Utskottet finner detta mycket väl motiverat bl. a. med hänsyn till den ökning av antalet arbetstillfällen för musiker som denna höjning möjliggör. Någon höjning därutöver kan utskottet inte tillstyrka. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79: 2131, yrkande 1.

Enligt vad utskottet inhämtat är den reella resursförstärkningen under anslagsposten 7 större än den höjning av posten med 7 000 kr. som angivits i propositionen. Detta beror på att vissa överföringar görs mellan olika anslag.

Till Samarbetsnämnden för folklig dans utgår, som redan omnämnts, för närvarande 120 000 kr. ur anslagsposten 7. Utskottet, som räknar med att det är regeringens avsikt att ett minst lika stort belopp skall tilldelas nämnden för nästa budgetår, anser sig inte kunna tillstyrka den i yrkande 2 i motionen 1978/79: 613 föreslagna anslagshöjningen.

Såvitt gäller övriga poster under anslaget tillstyrker utskottet den i propositionen för nästa budgetår föreslagna medelsanvisningen.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen bifaller motionen 1978/79: 613, yrkande 1,
2. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Stiftelsen Riksskådebanan avslår motionen 1978/79: 726, yrkande 2, såvitt nu är i fråga,
3. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som

beräknats i propositionen ökat bidrag under anslagsposten Arrangerande musikföreningar avslår motionen 1978/79: 2131, yrkande 1, såvitt nu är i fråga,

4. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag under anslagsposten Teater- och musikorganisationer m. m. avslår motionen 1978/79: 613, yrkande 2, såvitt nu är i fråga,
5. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionerna 1978/79: 726, yrkande 2, 1978/79: 2131, yrkande 1, och 1978/79: 613, yrkande 2, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 7 422 000 kr.

Film

19. **Statens biografbyrå.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 20 (s. 88–91) och hemställer

1. att riksdagen antar ett inom utbildningsdepartementet upprättat och i propositionen som bilaga 12.3 intaget förslag till lag om ändring i förordningen (1959: 348) med särskilda bestämmelser om biografföreställningar m. m.,
2. att riksdagen till *Statens biografbyrå* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 2 810 000 kr.

Dagspress och tidskrifter

20. **Stöd till kulturtidskrifter.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 25 (s. 132) och hemställer

att riksdagen till *Stöd till kulturtidskrifter* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 7 760 000 kr.

Litteratur och folkbibliotek

21. **Bokhandelsstöd.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 28 (s. 140–141) och hemställer

att riksdagen till *Bokhandelsstöd* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 1 285 000 kr.

Kartong: s 20, under hemställan Tillkommer punkten 4.

22. **Kreditgarantier till förlag och bokhandel.** Regeringen har under punkten B 29 (s. 141) föreslagit riksdagen att

1. medge att statsgaranti för lån till nyetablering av förlag m. m. under budgetåret 1979/80 får beviljas intill ett belopp av 2 milj. kr.,

2. medge att statsgaranti för lån till bokhandel under budgetåret 1979/80 får beviljas intill ett belopp av 1 500 000 kr.,

3. till Kreditgarantier till förlag och bokhandel för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Motionen

I motionen 1978/79: 906 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga, att riksdagen beslutar att statsgaranti till bokförlag även får omfatta avskrivningslån intill ett belopp av 2 milj. kr. särskilt avsett för de mindre förlagen (yrkande 1).

Utskottet

Förslaget i motionen 1978/79: 906 innebär att systemet med statliga kreditgarantier för lån till bokförlag skall utvidgas till att avse även avskrivningslån. Motionärerna torde ha tänkt sig lån av samma slag som nu förekommer inom ramen för bokhandelsstödet dvs. amorterings- och räntefria lån som avskrivs med en femtedel efter varje år som har förflutit sedan lånet utbetalades. Utskottet har inhämtat att kulturrådet för närvarande överväger behovet och lämpligheten av att införa avskrivningslån även för bokförlag. Utskottet anser inte att riksdagen, medan dessa överväganden pågår, bör tillstyrka den i motionen föreslagna utvidgningen av garantisystemet. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79: 906, såvitt nu är i fråga.

Utskottet tillstyrker propositionen i nu förevarande del och hemställer att riksdagen

1. medger att statsgaranti för lån till nyetablering av förlag m. m. under budgetåret 1979/80 får beviljas intill ett belopp av 2 milj. kr.,
2. medger att statsgaranti för lån till bokhandel under budgetåret 1979/80 får beviljas intill ett belopp av 1 500 000 kr.,
3. till *Kreditgarantier till förlag och bokhandel* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
4. avslår motionen 1978/79: 906, yrkande 1.

23. **Bidrag till regional biblioteksverksamhet.** Regeringen har under punkten B 31 (s. 145–158) föreslagit riksdagen att

1. godkänna det i propositionen förordade bidragssystemet för länsbiblioteken,

2. till Bidrag till regional biblioteksverksamhet för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 8 872 000 kr.

Genom beslut av regeringen 1976 erhöll statens kulturråd i uppdrag att överväga formerna för det statliga stödet till regionala biblioteksuppgifter. Utredningsarbetet har genomförts av en av rådet tillsatt arbetsgrupp, vars förslag presenterats i Rapport från kulturrådet 1978: 1.

På grundval av förslagen i rapporten läggs i propositionen fram förslag om ökade statliga bidrag till länsbibliotek och lånecentraler.

Vad beträffar länsbiblioteken förordar föredragande statsrådet att det statliga stödet skall utgå i form av ett visst antal bidragsrum, s. k. grundbelopp. Mot bakgrund av de resursbehov som redovisas i kulturrådets rapport har det totala behovet av stöd från statlig sida till länsbibliotekens regionala verksamhet beräknats motsvara 150 grundbelopp. Det föreslagna antalet belopp beräknas täcka in såväl det sammanlagda resursbehovet i de län där den regionala verksamheten redan är väl utbyggd som behovet av en inledningsvis relativt sett högre andel statsbidrag i de län där de regionala arbetsuppgifterna ännu inte är fullt utvecklade. Det bör enligt propositionen vara kulturrådets uppgift att fördela grundbeloppen mellan länen.

Grundbeloppens storlek har för nästa budgetår beräknats till preliminärt 83 300 kr. Statsbidraget föreslås utgå med 55 procent av grundbeloppet. Totalt har under en anslagspost till länsbiblioteken beräknats ett medelsbehov för budgetåret 1979/80 av 6 872 000 kr.

Under en anslagspost till lånecentraler beräknas ett belopp av sammanlagt 2 milj. kr., vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 585 000 kr.

Utskottet har ingenting att erinra mot det nya bidragssystem som föreslås för länsbiblioteken och har inte funnit anledning till något särskilt uttalande med anledning av vad som i övrigt föreslagits och anförts under denna anslagspunkt.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner det i propositionen 1978/79: 100 förordade bidragssystemet för länsbiblioteken,
2. att riksdagen till *Bidrag till regional biblioteksverksamhet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 8 872 000 kr.

24. **Bidrag till Svenska språknämnden.** Utskottet, som med tillfredsställelse konstaterar att medel beräknats för en särskild tjänst som forskningsassistent för nordiska frågor, tillstyrker regeringens förslag under punkten B 32 (s. 158–159) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Svenska språknämnden* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 811 000 kr.

Bildkonst

25. **Statens konstråd m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 33–B 35 (s. 160–164) och hemställer

1. att riksdagen till *Statens konstråd* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 1 107 000 kr.,
2. att riksdagen godkänner vad i propositionen 1978/79: 100 anförts angående beställningar av konst som föranleder utgifter under senare budgetår än budgetåret 1979/80,
3. att riksdagen till *Förvärv av konst för statens byggnader m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 14 350 000 kr.,
4. att riksdagen till *Akademien för de fria konsterna* för budgetåret 1979/80 anvisar ett anslag av 969 000 kr.

26. **Vissa bidrag till bildkonst.** Regeringen har under punkten B 36 (s. 164–165) föreslagit riksdagen att till Vissa bidrag till bildkonst för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 5 264 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 317 av Eva Hjelmström (vpk) och Carl-Henrik Hermansson (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar om en ytterligare höjning av anslaget under B 36 till Sveriges konstföreningars riksförbund med 156 000 kr. till sammanlagt 956 000 kr.,

1978/79: 609 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen för att möjliggöra en ökad verksamhet av Konstfrämjandet beslutar att till Vissa bidrag till bildkonst anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 300 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 5 564 000 kr., varvid anslagsposten 1 skall uppgå till 3 869 000 kr.,

1978/79: 900 av Carl-Henrik Hermansson m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen för budgetåret 1979/80 till främjande av glaskonsten anslår 2 000 000 kr. att användas enligt förslag av kulturrådet,

1978/79: 1289 av Ingrid Diesen m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen till Vissa bidrag till bildkonst, Sveriges konstföreningars riksförbund, för budgetåret 1979/80 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 150 000 kr. höjt reservationsanslag av 5 414 000 kr. (yrkande 2).

Förslaget i propositionen innebär en anslagshöjning med 588 000 kr. Anslaget förutsätts bli uppdelat på fem anslagsposter av vilka två berörs av motionsvis framförda förslag om anslagshöjningar.

Anslagsposten 1. Konstfrämjandet beräknas i propositionen höjt med 279 000 kr. till 3 569 000 kr. I motionen 1978/79: 609 föreslås en ytterligare höjning med 300 000 kr.

Anslagsposten 2. Sveriges konstföreningars riksförbund beräknas i propositionen höjd med 100 000 kr. till 800 000 kr. Den föreslås därutöver höjd dels i motionen 1978/79: 317 med 156 000 kr., dels i motionen 1978/79: 1289 med 150 000 kr.

Yrkandet i motionen 1978/79: 900 gäller anvisande av 2 milj. kr. till främjande av glaskonsten. Motionärerna har inte angett hur det föreslagna anslaget enligt deras uppfattning bör användas utan förutsatt att förslag härom skall utarbetas av kulturrådet.

Utskottet

Enligt vad utskottet inhämtat kan mer än hälften av den höjning som i propositionen beräknats under anslagsposten 1. Konstfrämjandet anses vara en reell resursförstärkning. Utskottet anser sig inte kunna föreslå någon höjning därutöver och avstyrker därför motionen 1978/79: 609.

I fråga om anslagsposten 2. Sveriges konstföreningars riksförbund anser sig utskottet böra ansluta sig till förslaget i propositionen. Utskottet avstyrker därför såväl motionen 1978/79: 317 som motionen 1978/79: 1289, yrkande 2.

Såvitt gäller övriga poster under anslaget tillstyrker utskottet propositionens förslag till medelsanvisning.

Vad beträffar motionen 1978/79: 900 om ett anslag till främjande av glaskonsten får utskottet erinra om att näringsutskottet i sitt betänkande 1978/79: 28 intagit en positiv hållning till ett förslag om utarbetande av en samlad plan för samhällets insatser på glasindustriområdet. Kulturutskottet anser att det inom den manuella glasindustrin ryms värden som utgör väsentliga delar av kulturarvet. Den konstnärliga och konsthantverksmässiga tradition som finns inom denna industri bör inte bara få leva kvar utan också få möjligheter att utvecklas. Utskottet finner det nödvändigt att man vid utarbetandet av en samlad plan för samhällets insatser särskilt beaktar den manuella glasindustrins betydelse från konstnärlig och kulturell synpunkt. Utskottet avstyrker därmed det i motionen 1978/79: 900 framförda anslagsyrkandet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Konstfrämjandet avslår motionen 1978/79: 609, såvitt nu är i fråga,
2. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Sveriges konstföreningars riksförbund avslår motionerna 1978/79: 317 och 1978/79: 1289, yrkande 2, båda motionerna såvitt nu är i fråga,
3. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med bifall till pro-

positionen 1978/79: 100 och med avslag på motionerna 1978/79: 609, 1978/79: 317 och 1978/79: 1289, yrkande 2, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Vissa bidrag till bildkonst* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 5 264 000 kr.,

4. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 900.

Arkiv, kulturminnesvård, museer och utställningar

27. **Riksarkivet: Förvaltningskostnader.** Regeringen har under punkten B 37 (s. 166 – 168) föreslagit riksdagen att till Riksarkivet: Förvaltningskostnader för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 18 725 000 kr.

Motionen

I motionen 1978/79: 1320 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas, såvitt nu är i fråga,

1. att riksdagen hos regeringen hemställer att förutsättningar skapas för en basgrupp, knuten till Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv samt folkrörelsearkiven, i enlighet med vad som anförs i motionen (yrkande 2),

2. att riksdagen till Riksarkivet: Förvaltningskostnader anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 250 000 kr. förhöjt belopp (yrkande 3).

Enligt motionen måste insamling, dokumentation och levandegörande av arbetarrörelsens historia vara en av huvuduppgifterna i kulturpolitiken. När det gäller dokumentationen, dvs. insamlande, arkivarbete och vårdande av föremål, finns redan resurser. I motionen nämns Arbetarrörelsens arkiv och folkrörelsearkiven, vilka enligt motionärerna ofta arbetar under mycket knappa omständigheter. Det ena ledet i motionen är att dokumentationsarbetet tillförs ytterligare medel genom en ökning av dels bidraget till Arbetarrörelsens arkiv (yrkande 1), dels anslaget till riksarkivet, där medel finns upptagna för bidrag för folkrörelsearkiven (yrkande 3).

Det andra ledet i motionen är förslag om inrättande av en s. k. basgrupp (yrkande 2). Basgruppen avses syssla med administration av utställningar och bl. a. ha till uppgift att driva landsomfattande projekt. Gruppen skall också ha till uppgift att stödja lokala projekt och samarbeta med lokala historiker och andra personer som är intresserade av ortens arbetarrörelse.

Utskottet

Den ökning av medelsanvisningen som föreslås i propositionen under denna anslagspunkt innefattar, förutom pris- och löneomräkning, i huvudsak en förstärkning med anledning av riksarkivets uppgifter med moderna arkivmedier.

Med anledning av de förslag som förs fram i motionen 1978/79: 1320 får utskottet anföra följande.

Utskottet behandlade hösten 1978 en motion (1977/78: 733) om dokumentation rörande arbetets historia och villkor. I sitt betänkande KrU 1978/79: 6 redogjorde utskottet, som ansåg att en intressant och kulturpolitiskt angelägen fråga aktualiserats i nämnda motion, för olika insatser som görs i syfte att bevara industrimiljöer och ge en bild av de sociala villkoren för olika grupper i äldre tid.

De åtgärder som föreslås i motionen 1978/79: 1320 rör huvudsakligen utställningsverksamhet. Vad motionärerna främst önskar är en aktivering av lokala krafter i projekt som knyter an till respektive orters eller regioners egen historia.

Sedan 1969 har Stiftelsen Riksutställningar i samarbete med framför allt studieförbund, fackliga organisationer, invandrarföreningar och fria opinions- och aktionsgrupper arbetat med regional och lokal uppsökande verksamhet. Detta arbete har inriktats på att finna metoder och former för att direkt ge människorna resurser att själva uttrycka sig med utställningsmediet. Utställningsproduktioner i denna form har oftast infogats och integrerats i problemorienterade studieprojekt. Dessa projekt har i huvudsak inriktats på lokal historia och kulturtradition, arbetsmarknadsproblem och demokratifrågor. I ökande grad har verksamheten också inriktats på samverkan med olika kulturinstitutioner centralt, regionalt och lokalt för att möjliggöra en integration av uttrycksformer – utställningar, videoprogram, stenciltidningar, radioproduktioner, teater osv. – i den mer utåtriktade opinionsbildande och informerande delen av dessa studieprojekt. "Vikmanshyttan lever" är exempel på en utställning som producerats i samarbete mellan Riksutställningar och studiecirklar.

Av Riksutställningars anslagsframställning framgår att en ytterligare utveckling eftersträvas av verksamhet med den inriktning som ovan beskrivits. Det angivna sättet att producera utställningar överensstämmer väl med de önskemål som uttrycks i motionen 1978/79: 1320. De förslag som förs fram i motionen har, vad utskottet funnit, inte tagits upp i anslagsframställningar från riksarkivet eller från Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv. Med hänsyn härtill och till angiven verksamhet vid Riksutställningar avstyrker utskottet yrkande 2 om en basgrupp, knuten till vissa arkiv. Utskottet avstyrker även förslaget om ett i förhållande till regeringens förslag förhöjt anslag till riksarkivet. Utskottet återkommer till yrkandet om ytterligare medel till Arbetarrörelsens arkiv under punkten 29.

Med tillstyrkande av regeringens förslag under denna anslagspunkt hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionen 1978/79: 1320, yrkande 3, till *Riksarkivet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 18 725 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1320, yrkande 2.

28. **Riksarkivet: Datamediekontroll m. m. med flera anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 38–B 44 (s. 168–177) och hemställer

1. att riksdagen till *Riksarkivet: Datamediekontroll m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 268 000 kr.,
2. att riksdagen till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och böcker m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 506 000 kr.,
3. att riksdagen till *Landsarkiven* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslaganslag av 14 086 000 kr.,
4. att riksdagen godkänner att verksamheten vid institutet för folklore vid universitetet i Göteborg förs över till myndigheten dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv,
5. att riksdagen till *Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 6 967 000 kr.,
6. att riksdagen till *Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Insamlingsverksamhet m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 1 114 000 kr.,
7. att riksdagen till *Svenskt biografiskt lexikon* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 1 260 000 kr.,
8. att riksdagen till *Arkivet för ljud och bild* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 4 820 000 kr.

29. **Bidrag till vissa arkiv.** Regeringen har under punkten B 45 (s. 177–179) föreslagit riksdagen att till Bidrag till vissa arkiv för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 1 452 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 902 av Gunnar Olsson m. fl. (s, c) vari yrkas att riksdagen hemställer att regeringen vid prövning av anslag till Emigrantregistret i Karlstad höjer föreslaget anslag med 14 000 kr. till totalt 65 000 kr.,

1978/79: 1320 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen under anslaget Bidrag till vissa arkiv anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 200 000 kr. förhöjt belopp till Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv (yrkande 1).

Utskottet

Ur detta anslag utgår bidrag till Emigrantregistret i Karlstad, Stiftelsen Emigrantinstitutet, Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv, Genealogiska föreningen, Föreningen Värmlandsarkiv och Folkrörelsernas arkivförbund.

För nästa budgetår föreslås i propositionen en ökning av anslaget med totalt 176 000 kr. Därvid har föredragande statsrådet räknat med en höjning av bidraget till Emigrantregistret i Karlstad från 49 000 kr. till 51 000 kr. Bidraget till Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv, som innevarande budgetår uppgår till 949 000 kr., föreslås öka med 137 000 kr.

Utskottet har under punkten 27 redovisat sitt principiella ställningstagande till motionen 1978/79: 1320. Med hänvisning till vad utskottet i detta sammanhang anfört avstyrker utskottet yrkande 1 i denna motion om ett i förhållande till föredragandens förslag med 200 000 kr. förhöjt bidrag till Arbetarrörelsens arkiv.

I propositionen förordas endast en ytterligt blygsam uppräkning av bidraget till Emigrantregistret i Karlstad. Utskottet biträder det i motionen 1978/79: 902 framförda förslaget om en höjning av bidraget till 65 000 kr., dvs. med 14 000 kr. mer än vad som beräknats i propositionen. Vad som föreslagits beträffande bidragen i övrigt under denna anslagspunkt har inte givit utskottet anledning till erinran. Utskottet föreslår således att riksdagen under nu förevarande anslagsrubrik anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 14 000 kr. förhöjt anslag av 1 466 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande bidrag till Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv avslår motionen 1978/79: 1320, yrkande 1, såvitt nu är i fråga,
2. att riksdagen beträffande bidrag till Emigrantregistret i Karlstad bifaller motionen 1978/79: 902, såvitt nu är i fråga,
3. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionen 1978/79: 902, såvitt nu är i fråga, samt med avslag på motionen 1978/79: 1320, yrkande 1, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till vissa arkiv* för budgetåret 1979/80 anvisar ett anslag av 1 466 000 kr.

30. **Riksantikvarieämbetet: Förvaltningskostnader m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 46–B 52 (s. 179–196) och hemställer

1. att riksdagen till *Riksantikvarieämbetet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 30 141 000 kr.,
2. att riksdagen till *Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla byggnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 5 124 000 kr.,
3. att riksdagen till *Riksantikvarieämbetet: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 8 444 000 kr.,

4. att riksdagen till *Statens historiska museer: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 12 106 000 kr.,
5. att riksdagen till *Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer: Tekniska institutionen* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
6. att riksdagen till *Statens konstmuseer: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 21 498 000 kr.,
7. att riksdagen till *Statens konstmuseer: Utställningar samt underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 2 912 000 kr.

31. **Livrustkammaren m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 54–B 65 (s. 197–218) och hemställer

1. att riksdagen till *Livrustkammaren* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 5 115 000 kr.,
2. att riksdagen till *Naturhistoriska riksmuseet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 18 971 000 kr.,
3. att riksdagen till *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 1 033 000 kr.,
4. att riksdagen till *Statens sjöhistoriska museum: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 8 405 000 kr.,
5. att riksdagen till *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.,
6. att riksdagen till *Etnografiska museet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 9 720 000 kr.,
7. att riksdagen till *Skoklosters slott* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 2 840 000 kr.,
8. att riksdagen till *Arkitekturmuseet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 900 000 kr.,
9. att riksdagen till *Bidrag till Nordiska museet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 20 437 000 kr.,
10. att riksdagen till *Bidrag till Tekniska museet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 5 079 000 kr.,
11. att riksdagen till *Bidrag till vissa byggnadsåtgärder vid Tekniska museet* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 5 800 000 kr.,
12. att riksdagen till *Bidrag till Skansen* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 6 390 000 kr.

32. **Bidrag till vissa museer.** Regeringen har under punkten B 66 (s. 218–223) föreslagit riksdagen att till Bidrag till vissa museer för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 8 522 000 kr.

Motionen

I motionen 1978/79: 1857 av Sven Johansson (c) och Carl-Wilhelm Lothigius (m) yrkas att riksdagen beslutar om ett särskilt statsbidrag till Gränna-museerna enligt de i motionen angivna riktlinjerna.

Utskottet

Från anslaget Bidrag till särskilda kulturella ändamål har sedan första halvåret 1978 utgått medel för kostnaderna för en vetenskapligt inriktad deltidstjänst vid Strindbergsmuseet i Stockholm. I propositionen förordas att medel för nämnda tjänst – 70 000 kr. – fr. o. m. nästa budgetår beräknas under nu förevarande anslag. Utskottet har ingenting att erinra mot detta.

Gränna-museerna utgör en stiftelse, bildad av Jönköpings kommun och Gränna hembygdsförening, och innefattar tre museisamlingar, nämligen Andréemuseet, Vättermuseet och Vitömuseet. Sistnämnda museum inrymmer de Vitöfynd som deponerades i Gränna 1944.

I motionen 1978/79: 1857 yrkas att riksdagen beslutar om ett särskilt statsbidrag till Gränna-museet. Något visst bidragsbelopp har motionärerna inte föreslagit.

Utskottet behandlade hösten 1978 en motion (1977/78: 1128) om statsbidrag till Gränna-museerna. I sitt betänkande 1978/79: 14 redogjorde utskottet för förvaltningen av de s. k. Vitöfynden liksom för Gränna-museernas organisation och ekonomi. Vad beträffar frågan om ett statligt driftbidrag till täckande av Gränna-museernas löpande kostnader för handhavandet av Vitöfynden ansåg utskottet inte att riksdagen borde göra något uttalande. På utskottets förslag avslogs motionen 1977/78: 1128.

Sedan riksdagen i november tog ställning till nu ifrågavarande statsbidragsfråga har, enligt vad utskottet inhämtat, inte någonting inträffat som bör föranleda ett ändrat ståndpunktstagande från riksdagens sida. Med hänvisning till motiveringen i betänkandet KrU 1978/79: 14 avstyrker utskottet därför motionen 1978/79: 1857.

Utskottet har inte något att erinra mot anslagsberäkningen för nästa budgetår. Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1857,
2. att riksdagen till *Bidrag till vissa museer* för budgetåret 1979/80 anvisar ett anslag av 8 522 000 kr.

33. **Bidrag till regionala museer.** Regeringen har under punkten B 67 (s. 223 – 227) föreslagit riksdagen att till Bidrag till regionala museer för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 19 566 000 kr.

Från detta anslag utgår statsbidrag enligt förordningen (1977: 547) om statsbidrag till regionala museer till regionalt verksamt museum som regeringen har förklarat berättigat till sådant bidrag. Statsbidrag utgår endast till museum som också får bidrag från landstingskommun eller kommun.

Statsbidrag utgår i form av grundbidrag. Underlaget för beräkningen är det antal grundbelopp som varje år fastställs för museerna. Grundbeloppet beräknas med utgångspunkt i den genomsnittliga lönekostnaden per anställd vid museerna. Enligt beslut av regeringen är 25 museer berättigade till bidrag. Antalet grundbelopp för budgetåret 1978/79 har fastställts till 324. Grundbeloppet är innevarande budgetår fastställt till 82 700 kr. Statens kulturråd fördelar grundbeloppen på de museer som regeringen har förklarat berättigade till statsbidrag.

Motionen

I motionen 1978/79: 1321 av Lena Öhrsvik m. fl. (s, c, m, fp) yrkas att riksdagen uttalar att Kalmar läns museum bör prioriteras vid fördelning av de ökade resurserna för regionala museer, så att statsbidrag utgår för den konstverksamhet som bedrivs av Kalmar konstmuseum.

Utskottet

Ett nytt system för statligt stöd till regionala museer infördes den 1 juli 1977. Enligt föredragande statsrådets mening är det nu motiverat med en utbyggnad av detta stöd. I propositionen beräknas medel för ytterligare 100 grundbidrag utöver de 324 som utgår innevarande budgetår.

Utskottet tillstyrker det i propositionen föreslagna anslagsbeloppet för nästa budgetår.

I motionen 1978/79: 1321 föreslås att riksdagen uttalar att Kalmar läns museum, till vilket innevarande budgetår 8 grundbelopp utgår, bör prioriteras vid fördelningen av de ökade resurserna för regionala museer, så att statsbidrag utgår för den konstverksamhet som bedrivs av Kalmar konstmuseum. Motionärerna uttrycker farhågor för att statens kulturråd, som fördelar grundbeloppen, inte kommer att tillgodose det speciella bidragsbehovet i Kalmar län, då kulturrådets förslag om ytterligare grundbelopp endast delvis biträtts av föredragande statsrådet.

Av propositionen och motionen framgår att ett samarbetsavtal ingåtts mellan Stiftelsen Kalmar läns museum och Kalmar Konstförening, vilka är huvudmän för Kalmar läns museum resp. Kalmar konstmuseum. Enligt detta avtal åtar sig konstföreningen att genom Kalmar konstmuseum bedriva regional verksamhet, förutsatt att Stiftelsen Kalmar läns museum erhåller statsbidrag för regional konstverksamhet samt att länsmuseet vidarebefordrar detta bidrag till konstmuseet.

Kulturrådet framhåller i sin anslagsframställning att regionmuseerna i flertalet län bedriver en verksamhet som omfattar såväl konst som kulturhistoria och kulturminnesvård. Att konsten beroende på den lokala organi-

sationen i vissa län ingår och i andra län inte ingår i bidragsunderlaget har enligt kulturrådet skapat en orättvisa. Rådet anser att det samarbetsavtal som ingåtts mellan museerna i Kalmar län innebär en lösning som på ett smidigt sätt kan föra in konsten i bidragssystemet i de län där konstverksamheten ligger utanför regionmuseerna.

Utskottet, som tidigare haft att behandla frågan om statsbidrag för verksamheten vid Kalmar konstmuseum (KrU 1977/78: 18, punkt 32), anser det tillfredsställande att man genom det nämnda samarbetsavtalet nått fram till en lösning som möjliggör att denna verksamhet kan föras in i bidragssystemet. Det kan konstateras att den anslagshöjning som utskottet tillstyrkt innebär att så mycket som ytterligare 100 grundbelopp tillkommer nästa budgetår. Utskottet är emellertid inte berett förorda att riksdagen styr den prioritering som statens kulturråd har att göra vid sin fördelning av grundbeloppen och avstyrker därför motionen 1978/79: 1321.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen till *Bidrag till regionala museer* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 19 566 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1321.

34. **Inköp av vissa kulturföremål.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 69 (s. 229) och hemställer

att riksdagen till *Inköp av vissa kulturföremål* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 100 000 kr.

Internationellt-kulturellt samarbete

Nordiskt kulturellt samarbete

35. **Nordiska afrikainstitutet: Avlöningar m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten G 6 (s. 695 – 696) och hemställer

att riksdagen till *Nordiska afrikainstitutet: Avlöningar m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 1 246 000 kr.

36. **Nordiska afrikainstitutet: Driftkostnader.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten G 7 (s. 696 – 697) och hemställer

att riksdagen till *Nordiska afrikainstitutet: Driftkostnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 539 000 kr.

37. **Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m.** Regeringen har under punkten G 8 (s. 697 – 700) föreslagit riksdagen att till Bilateralt nordiskt

kultursamarbete m. m. för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 6 987 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1978/79: 1872 av Per Olof Sundman m. fl. (c,s,m,fp,vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att anslaget Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m. höjs med 45 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit,

1978/79: 1873 av Per Olof Sundman m. fl. (c,s,m,fp,vpk) vari yrkas att riksdagen för kulturellt utbyte med Grönland anslår 25 000 kr. under anslaget Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m.,

1978/79: 1878 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen föreslår att olika möjligheter undersöks och att konkreta förslag framläggs i syfte att bredda ungdoms- och kulturutbytet mellan å ena sidan Sverige och å andra sidan Island, Färöarna och Grönland.

Under detta anslag tas medel upp för vissa ändamål bl. a. av bilateral karaktär som inte ingår i den gemensamma nordiska kulturbudgeten. I propositionen föreslås för nästa budgetår en anslagsökning med 2 142 000 kr. Genom en överföring av medel till annat anslag ökar det reella bidragsutrymmet med ytterligare 75 000 kr. Den övervägande delen av den föreslagna förstärkningen föranleds av att ytterligare 2 milj. kr. beräknats för den svenska andelen av kostnaderna för uppförandet av Nordens hus på Färöarna.

Innevarande budgetår är anslaget uppdelat på 21 anslagsposter till olika angivna ändamål. Därutöver finns en post med vissa medel till regeringens disposition.

Den i motionen 1978/79: 1872 föreslagna höjningen med 45 000 kr. utöver regeringens förslag avser bidrag som berör Svenska föreningen Nordens verksamhet, nämligen anslagsposten 1 till föreningen och dess särskilda verksamhetsgrenar och poster avseende bidrag till vissa stipendier, till kulturellt utbyte med Island och Färöarna samt regeringens dispositionsmedel.

De medel till kulturellt utbyte med Grönland som föreslås i motionen 1978/79: 1873 avser bidrag motsvarande dem som utgår till det kulturella utbytet med Island resp. Färöarna.

Utskottet

Av propositionen framgår att för Svenska föreningen Norden och dess särskilda verksamhetsgrenar (anslagsposten 1) för nästa budgetår beräknats sammanlagt 1 500 000 kr., vilket är en ökning med 55 000 kr. Beträffande de övriga bidrag föreningen förvaltar och administrerar och som berörs i

motionen 1978/79: 1872 torde visst utrymme finnas för smärre uppräkningar som kompensation för kostnadsstegringar m. m.

Enligt utskottets mening har i motionen 1978/79: 1872 anförts bärande skäl för en höjning av bidraget till Föreningen Norden samt den av föreningen administrerade verksamheten. Utskottet föreslår därför att riksdagen bifaller motionen om en medelsanvisning med ytterligare 45 000 kr.

Vad beträffar motionen 1978/79: 1873 delar utskottet motionärernas uppfattning att det är angeläget att de kulturella förbindelserna med Grönland ges möjlighet att utvecklas såväl bilateralt som inom ramen för det nordiska samarbetet. Som påpekas i motionen försvåras kulturutbytet med Grönland av de långa resavstånden och de höga reskostnaderna, något som talar för att speciella statliga insatser kan behöva övervägas. Utskottet anser emellertid att man på detta område bör avvakta eventuella initiativ från Föreningen Norden och/eller från de nordiska samarbetsorganen innan frågan om medelsanvisning prövas av riksdagen. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motionen 1978/79: 1873.

Utskottet föreslår att ett med 2 187 000 kr. ökat reservationsanslag av 7 032 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

I motionen 1978/79: 1878 förespråkas ett bredare nordiskt samarbete som möjliggör ökat ungdoms- och kulturutbyte med Island, Färöarna och Grönland. Motionärerna önskar framför allt bättre betingelser för samarbete mellan ungdomsorganisationerna i Sverige och motsvarande organisationer i nu aktuella delar av Norden. Med anledning härav bör uppmärksammas att det inom ramen för den nordiska kulturbudgeten för 1979 har avsatts 1,5 milj. kr. för nordiskt ungdomssamarbete. Medlen fördelas av en kommitté, i vilken ungdomsorganisationerna är företrädda. Vid fördelningen av medlen skall det tas särskild hänsyn till bidragssökare som på grund av långa resavstånd har stora utgifter i samband med deltagande i nordiskt samarbete.

I fråga om kulturutbytet i allmänhet mellan Sverige å ena sidan och Island, Färöarna och Grönland å andra sidan får utskottet erinra om att behovet av särskilda medel till kulturellt utbyte med Island och Färöarna redan uppmärksammats och att bidrag på 80 000 kr. resp. 25 000 kr. innevarande budgetår anvisas från detta anslag.

Utskottet anser sig inte kunna förorda att riksdagen gör någon särskild hänvändelse till regeringen med anledning av motionen 1978/79: 1878, vilken alltså avstyrks.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet.

1. att riksdagen beträffande bidrag till Svenska föreningen Norden m. m. med bifall till motionen 1978/79: 1872, såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall beräknas ytterligare 45 000 kr.,
2. att riksdagen beträffande bidrag till kulturellt utbyte med Grönland avslår motionen 1978/79: 1873, såvitt nu är i fråga,
3. att riksdagen beträffande anslagsbeloppet med anledning av pro-

positionen 1978/79: 100 och med bifall till motionen 1978/79: 1872 samt med avslag på motionen 1978/79: 1873, båda motionerna såvitt nu är i fråga, till *Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 7 032 000 kr.,

4. att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1878.

KAPITALBUDGETEN

Fonden för låneunderstöd

38. **Lån för investeringar i bokhandel.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under V:5 (s. 711) och hemställer

att riksdagen till *Lån för investeringar i bokhandel* för budgetåret 1979/80 anvisar ett investeringsanslag av 2 400 000 kr.

39. **Uppskjutna frågor.** Utskottet, som i tidigare betänkanden behandlat dels frågor om radio och television (KrU 1978/79: 20), dels frågor om anslag till ungdoms- och nykterhetsorganisationer (KrU 1978/79: 23) behandlar i detta betänkande huvuddelen av de övriga förslag som i propositionen 1978/79: 100, bilaga 12, lagts fram i fråga om anslagen till kulturändamål och internationellt-kulturellt samarbete. Beträffande nedan angivna anslag kommer utskottet att avge yttranden i samband med behandlingen av propositionen 1978/79: 143 om barn och kultur resp. propositionen 1978/79: 147 om informations- och kulturutbytet med utlandet:

B 4 Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer
B 21 Filmstöd
B 27 Litteraturstöd
B 30 Bidrag till folkbibliotek
B 53 Utställningar av nutida svensk konst i utlandet
B 68 Riksutställningar
G 1 Kulturellt utbyte med utlandet
G 2 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.
G 3 Bidrag till internationella kongresser m. m. i Sverige
G 4 Bidrag till svenska institut i utlandet

vilket utskottet här

anmäler.

Stockholm den 20 mars 1979

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Per Olof Sundman (c), Tore Nilsson (m), Ingemar Leander (s), Olle Eriksson (c), Åke Green (s), Ingegärd Frænkel (fp), Tyra Johansson (s), Karl-Eric Norrby (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Ingrid Diesen (m), Hans Alsén (s), Kerstin Göthberg (c), Catarina Rönnung (s) och Gunnar Richardson (fp).

Reservationer

1. vid **punkten 1** (Statens kulturråd: Förvaltningskostnader) beträffande en *utvärdering och översyn av verksamheten vid statens kulturråd samt rådets skyldighet att ta kvalitetshänsyn i sin verksamhet* av Tore Nilsson (m) och Ingrid Diesen (m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Vad beträffar" och slutar med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Vad beträffar det i motionen 1978/79: 1287 framförda yrkandet om en utvärdering och översyn av verksamheten vid statens kulturråd vill utskottet framhålla följande synpunkter. Kulturrådet har varit i verksamhet sedan den 1 oktober 1974. Allt fler arbetsuppgifter och utredningsuppdrag har lagts på rådet. Den starka utvidgningen av rådets verksamhet har gjort det särskilt påtagligt att rådets arbete är tungrott vilket förmodligen beror både på själva organisationen och på de arbetsformer som tillämpas. Många uppgifter av mindre övergripande natur skulle säkert kunna läggas över på andra organ, t. ex. kommunala kulturnämnder. Utskottet anser att de erfarenheter som vunnits under den tid som rådet varit i verksamhet är tillräckliga för att motivera kravet på en översyn och utvärdering av verksamheten. Utskottet tillstyrker därför motionen 1978/79: 1287, yrkande 1.

Den i samma motion aktualiserade frågan om krav på kvalitet i kulturverksamheten diskuterades vid behandlingen av 1974 års kulturproposition. I samband därmed diskuterades också motionsvis framförda krav på att som ett första mål för den statliga kulturpolitiken skulle slås fast kraven på kvalitet, frihet och mångfald. Utskottets majoritet avvisade den gången dessa krav.

Utskottet anser att kulturrådet i sin verksamhet bör ta hänsyn till kvalitetssynpunkter. En kvalitetsbedömning måste ha en central ställning inte minst som ett prioriteringsinstrument. Gränsdragningen mellan kultur som är värd att stödja och annan verksamhet är svår att göra. Denna gränsdragning måste dock samhället åtaga sig om det skall fylla sitt kulturpolitiska ansvar. Utskottet anser att riksdagen bör göra det i motionen 1978/79: 1287, yrkande 2, begärda uttalandet om kvalitetshänsyn i kulturrådets arbete och tillstyrker alltså nämnda motionsyrkande.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen bifaller motionen 1978/79: 1287, yrkandena 1 och 2.

2. vid **punkten 4** (Bidrag till särskilda kulturella ändamål) beträffande *medelsanvisningen* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "5 374 000 kr." bort ha följande lydelse:

Vid sin bedömning av vilket belopp riksdagen bör anvisa under detta anslag har utskottet emellertid funnit att största vikt bör fästas vid de synpunkter som framförts i motionen 1978/79: 608. Utskottet föreslår därför att anslaget i förhållande till regeringens förslag sänks med 850 000 kr. till 4 524 000 kr.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionen 1978/79: 608 till *Bidrag till särskilda kulturella ändamål* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 4 524 000 kr.,

3. vid **punkten 7** (Bidrag till konstnärer m. m.) beträffande en *bildkonstnärsfond* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Som framgått" och slutar med "för regeringen" bort ha följande lydelse:

Som skäl för förslaget i motionen 1978/79: 896 om inrättande av en bildkonstnärsfond har framhållits i huvudsak följande.

Bildkonstnärerna har genom sin fackliga organisation och med stöd av Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS) krävt gottgörelse för det offentliga utnyttjandet av deras verk och att denna gottgörelse tillförs en bildkonstnärsfond. För närvarande är det så att i statliga sammanhang ersättning vid utställningar utgår endast till konstnärer som själva äger de verk som ställs ut. Vad beträffar det offentliga utnyttjandet av verk som inköpts pågår en utredning vars uppgift är att klarlägga möjligheterna att konstruera ett system som ger bildkonstnärerna ersättning för att verk som inte längre är i upphovsmannens ägo visas offentligt.

I avvaktan på resultatet av denna utredning har väsentligt ökade medel anvisats till stipendier och konstnärsbidrag. Dessa medel fördelas av konstnärsnämnden. Inom ramen för det totalbelopp som anvisas för ändamålet skall både bildkonstnärerna och andra konstnärsgrupper tillgodoses. Detta innebär en svår konkurrenssituation. En annan komplikation är att hälften av de ansökningar som nämnden skall pröva gäller bildkonstnärer och behandlas av nämndens fem konstnärsledamöter. Den andra hälften

av ansökningarna behandlas av 25 ledamöter. Praktiska och principiella skäl talar enligt motionärerna för att de statliga medel som är avsedda för bildkonstnärerna bryts ut och tillförs en särskild bildkonstnärsfond. Förslag om en dylik fond bör av regeringen läggas fram för riksdagen.

Utskottet anser att motionärerna anfört övertygande skäl för sin uppfattning. Den omständigheten att det f. n. pågår en utredning om den s. k. visningsersättningen kan inte åberopas som motiv för en motsatt ståndpunkt. Man kan nämligen enligt utskottets bedömning på goda grunder räkna med att det förslag till beräkningsgrunder för en dylik ersättning som förhoppningsvis snart blir resultatet av nämnda utredningsarbete kommer att vara väl förenligt med ett system som innebär att utgående ersättningsbelopp tillförs en bildkonstnärsfond och fördelas av en särskild fondstyrelse. Utskottet tillstyrker alltså motionen 1978/79: 896.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen bifaller motionen 1978/79: 896.

4. vid **punkten 9** (Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.) beträffande *såväl förhållandet mellan bibliotheksersättningen och den allmänna löne- och inkomstutvecklingen som bibliotheksersättningens grundbelopp och medelsanvisningen* av Per Olof Sundman (c), Olle Eriksson (c), Karl-Eric Norrby (c) och Kerstin Göthberg (c) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "önskade innebörden" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill till en början erinra om att storleken av de belopp som årligen tillförs författarfonden av statsmedel påverkas både av grundbeloppens storlek och av förändringar i antalet hemlån och i antalet referensexemplar i biblioteken. En ökning av hemlånen och antalet referensexemplar innebär emellertid samtidigt att kretsen av ersättningsmottagande upphovsmän vidgas. Av uppgifter från författarfonden framgår att antalet upphovsmän som enligt gällande regler är berättigade till författarpenning – alltså individuell biblioteksersättning – ökat avsevärt. På ett motsvarande sätt har fondens s. k. fria del främst disponerats för ett ökat antal punktstipendier, pensioner m. m., medan utgående belopp endast i mindre omfattning kunnat höjas. Det bör i detta sammanhang dessutom observeras att den tidigare från år till år starkt ökande utlåningen numera stagnerat.

Av det sagda framgår att en förstärkning av de enskilda författarnas ekonomiska situation förutsätter en höjning av biblioteksersättningens grundbelopp. De ovan nämnda höjningar som föreslås av författarfonden och Sveriges författarförbund framstår som väl motiverade. Med hänsyn till den allmänna ekonomiska situationen och övriga förstärkningar som

föreslås i budgetpropositionen inom den allmänna kultursektorn tvingas utskottet emellertid stanna vid att föreslå en höjning av biblioteksersättningens grundbelopp med blott ett öre utöver vad som förordas i budgetpropositionen. Utskottet tillstyrker alltså motionen 1978/79: 1871, yrkande 1 och 2.

Ersättning till författare m. fl. för nyttjandet av deras verk vid folk- och skolbibliotek har nu utgått i 25 år. Ersättningens storlek har under hela denna tid bestämts av allmänna kulturpolitiska prioriteringar och under hänsynstagande till de statliga medel som betraktats som tillgängliga. Vare sig regering eller riksdag har alltså respekterat de synpunkter och ställningstaganden som innebär att biblioteksersättningen verkligen är just en "ersättning" och inte ett "stöd".

Utvecklingen av biblioteksersättningen innebär att dess reella värde urholkats. Grundbeloppet utgick 1975 med 24 öre vilket i dagens penningvärde motsvaras av ca 35 öre. Om man jämför med reallöneutvecklingen för löntagarna under samma tid borde 1979 års grundbelopp utgå med ca 55 öre.

Biblioteksersättningen har stor och omedelbar betydelse för författares, översättares och illustratörers ekonomiska situation och arbetsvillkor. Det är angeläget att ersättningens storlek på lämpligt sätt knyts till den allmänna löne- och inkomstutvecklingen. En sådan ordning bör kunna införas från och med budgetåret 1980/81. Först efter det en sådan "automatik" kommit till stånd blir det möjligt att föra en relevant diskussion kring en faktisk höjning av biblioteksersättningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

dels utskottets hemställan under 1, 2 och 3 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med avslag på propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionen 1978/79: 1871, yrkande 1, godkänner den i motionen angivna höjningen av biblioteksersättningens grundbelopp,
2. att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionen 1978/79: 1871, yrkande 2, till *Ersättning åt författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m.m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 32 670 000 kr.,
3. att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motionen 1978/79: 1871, yrkande 3, anfört om att framtida höjningar av biblioteksersättningens grundbelopp bör relateras till den allmänna löne- och inkomstutvecklingen,

5. vid **punkten 11** (Bidrag till Operan och Dramatiska teatern) beträffande *ansvaret för vården av den klassiska repertoaren* av Tore Nilsson (m) och Ingrid Diesen (m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Enligt bestämmelser" och slutar med "nämnda motionsyrkande" bort ha följande lydelse:

Enligt bestämmelser som meddelats av regeringen den 30 juni 1977 åligger det både Operan och Dramatiska teatern att i sin verksamhet beakta de mål som fastställts för den statliga kulturpolitiken. Ett av dessa mål innebär att garantera att äldre tiders kultur tas till vara och levandegörs. Utskottet anser emellertid att det kan finnas skäl för riksdagen att uttala att Operan och Dramatiska teatern har ett riksansvar att vårda den klassiska repertoaren, inte minst med hänsyn till betydelsen av att barn och ungdom får lära känna vårt kulturarv. Utskottet tillstyrker därför motionen 1978/79: 1287, yrkande 3.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen bifaller motionen 1978/79: 1287, yrkande 3.

6. vid **punkten 15** (Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner) beträffande *antalet grundbelopp till de regionala skådebanorna samt anslagsbeloppet* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som ligger bakom nu ifrågavarande yrkande i motionen 1978/79: 726, nämligen att det behövs målmedvetna insatser för att bredda publikunderlaget för de regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutionerna. Det är viktigt att det kulturutbud som dessa institutioner förmedlar når ut till så vida grupper i samhället som möjligt. Skådebanorna har enligt utskottets mening särskilda förutsättningar för att framgångsrikt verka för en utveckling i denna riktning. Det är därför önskvärt att de får möjlighet att intensifiera och vidareutveckla sin verksamhet. Detta förutsätter emellertid ökade resurser. Utskottet tillstyrker motionen 1978/79: 726, yrkande 1.

dels utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionen 1978/79: 726, yrkande 1, till *Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 136 561 000 kr.

vid **punkten 18** (Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet)

7. beträffande *anslag till Riksskådebanan* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att Riksskådebanan har en viktig uppgift att fylla i arbetet på att bredda publikunderlaget för teater-, dans- och musikinstitutionerna. I syfte att förstärka Riksskådebanans resurser, i första hand för utbildning och information, föreslår utskottet en höjning av anslagsposten 1 med 90 000 kr. Utskottet tillstyrker alltså motionen 1978/79: 726, yrkande 2.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Stiftelsen Riksskådebanan bifaller motionen 1978/79: 726, yrkande 2, såvitt nu är i fråga,

8. beträffande *anslag till Teater- och musikorganisationer m. m.* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Till Samarbetsnämnden" och slutar med "föreslagna anslagshöjningen" bort ha följande lydelse:

I beaktande av det mycket stora intresse för folklig dans och musik som vuxit fram på senare år måste det belopp om 120 000 kr. som för närvarande utgår som bidrag till Samarbetsnämnden för folklig dans anses vara tämligen ringa. Utskottet anser att det är en viktig kulturpolitisk uppgift att befordra och utveckla intresset för den folkliga dansen och musiken i synnerhet som detta intresse visat sig leda till positiva och meningsfulla ungdomsaktiviteter. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motionen 1978/79: 613, yrkande 2, om en höjning av anslagsposten 7 med 150 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag under anslagsposten Teater- och musikorganisationer m. m. bifaller motionen 1978/79: 613, yrkande 2, såvitt nu är i fråga,

9. beträffande *medelsanvisningen* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att utskottet under 5 bort hemställa att riksdagen i den mån den bifaller reservationerna 7 och 8 till *Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet* för budgetåret 1979/80 anvisar det av utskottet förordade reservationsanslaget med den ökning som föranleds av riksdagens beslut med anledning av nämnda reservationer.

vid **punkten 26** (Vissa bidrag till bildkonst)

10. beträffande *anslag till Konstfrämjandet* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Enligt vad" och slutar med "1978/79: 609" bort ha följande lydelse:

Med anledning av motionen 1978/79: 609 om ökat stöd till Konstfrämjandet vill utskottet särskilt framhålla det värdefulla i att organisationen enligt medlemsorganisationernas önskan i första hand vänder sig till den breda allmänheten med konstbildning och alternativ till det kommersiella konstutbudet. Som motionärerna framhållit befinner sig Konstfrämjandet f. n. i en intressant utveckling. Möjligheten att vidga verksamheten och att pröva nya metoder i arbetet begränsas emellertid av brist på resurser. Utskottet tillstyrker motionen 1978/79: 609 om att till Konstfrämjandet skall anvisas 300 000 kr. mer än som beräknats i propositionen.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande frågan om ett i förhållande till vad som beräknats i propositionen ökat bidrag till Konstfrämjandet bifaller motionen 1978/79: 609, såvitt nu är i fråga,

11. beträffande *medelsanvisningen* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s) , Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som – vid bifall till reservationen 10 – anser att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med anledning av propositionen 1978/79: 100, med bifall till motionen 1978/79: 609 samt med avslag på motionerna 1978/79: 317 och 1978/79: 1289, yrkande 2, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Vissa bidrag till bildkonst* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 5 564 000 kr.,

12. vid **punkten 37** (Bilateralt nordiskt kultursamarbete m. m.) beträffande *anslag till kulturellt utbyte med Grönland* av Per Olof Sundman (c), Olle Eriksson (c), Karl-Eric Norrby (c) och Kerstin Göthberg (c) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar med "Vad beträffar" och slutar med "1978/79: 1873" bort ha följande lydelse:

Vad beträffar motionen 1978/79: 1873 delar utskottet motionärernas uppfattning att det är angeläget att de kulturella förbindelserna med Grönland ges möjlighet att utvecklas såväl bilateralt som inom ramen för det nordiska samarbetet.

Efter beslut av danska folketinget och efter en den 17 januari i år genomförd folkomröstning på Grönland kring en "hjemmestyrelov" kommer Grönland inom kort att få status av ett självstyrande område inom det

danska riket, dvs. Grönland kommer att få samma konstitutionella ställning som Färöarna.

Sveriges bilaterala kulturutbyte och kultursamarbete med Danmark, Finland och Norge har sedan länge stöd av förhållandevis tämligen stora fonder. Sådana saknas emellertid vad avser motsvarande kontakter med Island och Färöarna. Av detta skäl har riksdagen tidigare beslutat anvisa statsmedel för att i någon mån kompensera frånvaron av motsvarande fonder. Man har därvid tagit särskild hänsyn till de mycket höga reskostnaderna till och från respektive länder. De skäl som motiverat att medel anvisas för kulturutbyte med Island och Färöarna gäller även för Grönland. Utskottet delar den uppfattning som framförs i motionen 1978/79: 1873 och tillstyrker att 25 000 kr. anvisas för kulturellt utbyte med Grönland.

dels den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar med "I fråga" och slutar med "detta anslag" bort ha följande lydelse:

Den ståndpunkt utskottet intagit till motionen 1978/79: 1873 innebär att yrkandet i motionen 1978/79: 1878 blir i viss mån tillgodosett.

dels utskottets hemställan under 2 och 3 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande bidrag till kulturellt utbyte med Grönland med bifall till motionen 1978/79: 1873, såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall anvisas 25 000 kr.,
3. att riksdagen beträffande anslagsbeloppet med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionerna 1978/79: 1872 och 1978/79: 1873, båda motionerna såvitt nu är i fråga, till *Bilateralt nordiskt kultursamarbete m.m.* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 7 057 000 kr.,

Särskilda yttranden

1. vid **punkten 9** (Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.) av Per Olof Sundman (c), Olle Eriksson (c), Karl-Eric Norrby (c) och Kerstin Göthberg (c):

De statsmedel som genom biblioteksersättningen ställs till författarfondens förfogande har alltsedan begynnelsen disponerats efter två huvudlinjer: en del har utgått som individuell ersättning till de enskilda upphovsmännen i proportion till statistiskt beräknade utlån (s. k. författarpenning), en del (f. n. ca två tredjedelar) har tillförts den s. k. solidaritetsfonden för fördelning på alla ersättningsberättigade i form av olika slag av stipendier etc.

Individuell ersättning utgår numera till författare och illustratörer (tecknare, fotografer).

Under 1950-talet utgick biblioteksersättning endast för upphovsrättsskyddade svenska verk. Sedan länge har författarfonden och författarna

hävdat att biblioteksersättning också bör utgå för till svenska översatta verk. Även översättare genomför ett självständigt litterärt skapande och deras översättningar är upphovsrättsligt skyddade.

År 1961 beslöt riksdagen att också till svenska översatta verk skulle fogas in i biblioteksersättningssystemet. Beloppet har därefter ökat och knutits till en storlek som bestäms av det "grundbelopp" som utgår för hemlån av svenska originalverk.

Denna ersättning skiljer sig dock från övrig biblioteksersättning på så sätt att den i sin helhet tillförs författarfondens fria del. Sålunda utgår ingen individuell ersättning – motsvarande författarpenningen – till översättarna. Detta hänger samman med det enkla förhållandet att det, när ersättningen för översatta verk infördes, icke förelåg förutsättningar att med hjälp av tillgänglig statistik genomföra en rättvis fördelning av individuella ersättningar till översättarna.

Situationen är numera förändrad, vilket framgår av författarfondens petita inför budgetåret 1979/80. Statistiken har förbättrats inom detta område och det finns i dag möjligheter att påbörja en försöksverksamhet med individuell "översättarpenning".

Översättarna av utländska verk till svenska arbetar regelmässigt under mycket knappa ekonomiska omständigheter. Detta är väl omvittnat. Författarfonden har vid sin fördelning av arbets- och resestipendier tagit särskild hänsyn till översättarnas speciella villkor. Man har emellertid funnit det angeläget att därutöver få till stånd ett system med individuella översättarersättningar, relaterade till nyttjandet av de översatta verken vid de allmänna biblioteken. En sådan ordning skulle ge översättarna en välbehövlig inkomstförstärkning till gagn för de svenska läsarnas kontakter med betydande utländsk litteratur. En tryggare ekonomisk situation ger helt naturligt bättre och mera genomarbetade översättningar.

En individuell "översättarpenning" kan inte införas utan olägenheter med mindre anslaget till biblioteksersättningar förstärks utöver vad som föreslås i budgetpropositionen och i motionen 1978/79: 1871. En sådan förstärkning framstår f. n. som omöjlig att genomföra.

Med detta särskilda yttrande vill kulturutskottets centerledamöter fästa riksdagens uppmärksamhet på att samhällets stöd inom litteraturområdet inte bara får avse svenska upphovsmän utan även översättningar till svenska av utländsk litteratur. Vi måste bevaka den svenska litteraturens särart, men vi får inte avskärma oss från internationella litterära strömningar.

2. vid **punkten 18** (Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet) av Tore Nilsson (m) och Ingrid Diesen (m):

I motionen 1978/79: 613 beskrivs hur intresset för folklig dans och musik snabbt ökat under senare år. Utskottet har med all rätt betecknat denna utveckling som mycket glädjande. Den har burits fram av entusiasm och innebär att tusentals människor engagerats i positiva och meningsfulla fritidsaktiviteter. Vi vill gärna betona värdet av de frivilliga insatser som

görs på detta område och som starkt bidrar till att ge verksamheten dess prägel. Den av utskottet förordade kartläggningen får inte leda till att den folkliga dansen och musiken förlorar sin prägel av spontanitet och glädje och snörs in av statsbidragstänkande och uppgiftslämnande till myndigheterna.

3. vid **punkten 26** (Vissa bidrag till bildkonst) av Ingrid Diesen (m):

I motionen 1978/79: 1289 yrkas att anslaget till Sveriges konstföreningars riksförbund höjs med 150 000 kr. i förhållande till propositionen. För att möjliggöra denna höjning utan att därmed öka det samlade behovet av anslagsmedel till kulturändamål yrkas i samma motion att anslaget till kulturrådet för utvecklingsarbete m. m. skall minskas i motsvarande mån, dvs. med 150 000 kr. Utskottet har emellertid inte tillstyrkt sistnämnda yrkande varför medel inte längre finns tillgängliga för en höjning av bidraget till Sveriges konstföreningars riksförbund. Det är med beklagande jag konstaterar detta då riksförbundet utan tvivel bedriver en mycket värdefull verksamhet.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1979